

Anmeldelser

The Behaviour, Population Biology and Physiology of the Petrels

John Warham. 613 sider, enkelte s/h fotos og talrige figurer og tabeller, indb. Academic Press Ltd, London, 1996. Pris kr. 765 i DOF-Salg.

I 1990 udkom John Warhams *The Petrels* (se DOFT 85: 182-183, 1991) som det første af to bind, der tilsammen skulle sammenfatte den eksisterende viden om stormfuglene. Andet bind har ladet vente på sig; men nu er det her omsider, og det lever fuldt ud op til forventningerne. I 12 kapitler behandles stormfuglenes bestandsforhold, træk, fødebiologi, adfærd, fysiologi, flyvning, anatomi, evolution samt relationer til mennesket, og sammen med første bind dækker det faktisk alt hvad man kan ønske sig at vide om disse fugle. Kilder anføres omhyggeligt hele vejen, og bogens referenceliste omfatter 65 sider.

Stormfuglenes adfærd dækkes af tre kapitler, et alment, et om albatrosserne, der har de mest komplicerede ritualer, og et om de øvrige grupper. Stemmerne behandles særlig udførligt og illustreres med talrige sonagrammer, som sammen med teksten er yderst informative. I bogens sidste kapitel kan man bl.a. læse om fiskeriets problemer – for stormfuglene. Det er ikke mindst det oceangående langlinefiskeri, der dræber stormfugle i skræmmende mængder; teknisk kaldes det bifangster, der jo lyder ret uskyldigt.

Det første bind af Warhams dobbeltværk skæmmedes af en mængde trykfejl og lignende. Fejl forekommer også i den nærværende bog, men heldigvis i et mere moderat antal, og kun få af dem er meningsforstyrrende. En af de mere uheldige er gengivelsen på s. 70 af den refererede kildes "cooler than 27°C" som "above 27°C"!

De to bøger udgør en guldgrube af viden om en fascinerende fugleorden. Men man skal have godt overblik over gruppens ca 100 medlemmer for at læse Warham med fuldt udbytte: når han henviser til bestemte arter (og det gør han tit), sker det hyppigst ved deres latinske nav-

ne, og meget ofte med slægtsnavnet forkortet til første bogstav. Samme princip bruges også under omtalen af krebsdyr og andre af stormfuglenes fødeemner. Den relativt svært tilgængelige tekst vil formentlig dæmpe den alment interesserede læsers lyst til at anskaffe disse bøger, og den høje pris vil yderligere begrænse udbredelsen. Er man specielt interesseret i havfugle er de på den anden side uundværlige.

Kaj Kampp

Birds of Britain & Europe

Hermann Heinzel, Richard Fitter & John Parslow. With North Africa & the Middle East. 384 sider, hft. Harper Collins Publishers 1995. Pris £ 10.

Fuglene i Europa, Nordafrika og Mellempøsten, oversat af N. O. Preuss og A. H. Joensen, blev en stor succes i 1972. Det burde dens efterfølger 23 år senere også være blevet. Men Gad har ikke villet udgive bogen på dansk, og den engelske version er end ikke at finde i DOF-Salg, så desværre er der ikke mange, der kender til denne nye udgave.

Selvom tegningerne ikke når Jonssons til sokkeholderne, er de absolut brugbare. Langt de fleste er nye i forhold til 1972-udgaven. Som den eneste bog over Europas fugle er alle de trufne arter afbildet, og bogen må være ideel under rejsen til Israel eller Marokko. Desuden beskrives og illustreres et utal af racer, som jeg aldrig havde hørt om før. Tekst og illustrationer er up-to-date, også hvad angår udbredelseskort, bestande, hybrider samt undslupne og indførte arter i Europa.

Man får meget for pengene ved køb af denne bog, der må karakteriseres som et must i enhver seriøs ornitologs bibliotek.

Rolf Christensen

Faunistik und Naturschutz auf Taimyr

P. Prokosch & H. Hötker (red.). 264 sider, talrige kort, diagrammer, fotos, mv. Sonderheft der Schriftenreihe Nationalpark Schleswig-Holsteinisches Wattenmeer (*Corax* Sonderheft 16), 1995. Pris DM 39,80 via K.-H. Reiser, Ruhwinkel 8, D-24994 Medelby.

Mikael Gorbachevs så kallade Murmanskalt 1987 om arktiskt samarbete, och en stor uppföljande konferens om forskning i Arktis i Leningrad hösten 1988, återöppnade efter ca 70 år ryska Arktis för västerländska forskare. Många länder, forskargrupper och internationella naturskyddsorganisationer (speciellt WWF) reagerade snabbt, och särskilt tyskarna och nordmännen kom fort igång på bred front. Men även från Holland, Sverige, Storbritannien och USA har stora insatser gjorts i dessa vidsträckt områden (ca 50% av Arktis) under de gångna åren.

Av centralt intresse för den biologiska forskningen, och för det internationella naturskyddet, är Taymyrhalvön, ett jätteområde avsevärt större än Danmark, där alla vegetationszoner från taiga till polaröken finns representerade. På Taymyr ligger också sträckdelaren mellan sydväst- och sydostflyttande arktiska vadare, gäss, etc., och det är hitupp en stor del av de Prutgäss, Kustsnäppor, Kustpipare m.m., som övervintrar och rastar i Vadehavet, beger sig för att häcka. Det finns således ett direkt intresse hos Vadehavsländernas forskare och naturskyddare att verka däruppe, något tyskarna och holländarna, men endast i begränsad utsträckning danskarna varit snabba att förverkliga. En viktig följd av detta arbete har t.ex. varit stabiliseringen och utvidgningen av den stora nationalparken på Taymyr.

Bland de många resultat däruppiifrån som publicerats på senare år föreligger nu boken *Faunistik und Naturschutz auf Taimyr*. Den baseras på arbetet under tre tyska expeditioner 1989, 1990 och 1991 och innehåller det mesta som kan vara av intresse för den som vill orientera sig om Taymyrs fauna (särskilt fåglarna) och om naturskyddets historia och *state of the art* däruppe.

I 8 kapitel redogörs för expeditionerna som sådana, för klimatförhållandena på Taymyr, för fåglarnas näringsunderlag på sommaren (t.ex. evertebrater och lämlar), för resultatet av olika ornitologiska specialarbeten (särskilt vad gäller gäss, speciellt Prutgäss men även Bläsgäss och Rödhalsade Gäss), för jakt- och naturskyddsförhållanden idag och i gången tid, samt rätt ingående för samarbetet mellan de ryska nationalparks- och andra myndigheterna och deras tyska motsvarigheter i framförallt Schleswig-Holstein.

Såväl de ornitologiska observationerna under expeditionerna 1989-1991 som äldre observationer finns utförligt redovisade, och här föreligger därför i princip en fullständig fågelförteckning för Taymyr – mer detaljerad och mer up to date än Helena Rogachevas bok *The Birds of Central Siberia*, som kom på engelska 1992.

En intressant synpunkt, framförd i kapitlet om jakt, är att huvudorsaken till de "europeiska" gäspopulationernas tidigare nedgång snarare låg i jakttryck på häckplatserna (från urbefolkningens ruggningsfångst, statliga jägare

och folket i straffkolonierna), än i jakt längs sträckvägar och i vinterkvarter. Detta jakttryck på Taymyr skall nu i stor utsträckning ha upphört, eller åtminstone minimerats. Vilken faktor som dominerat den tidigare nedgången, jakten på häckplatserna, längs sträckvägarna eller i vinterkvarteren, kan säkert diskuteras. Samtliga har tvevelsutän bidragit. Här har vi hursomhelst en ingående beskrivning av ett tidigare i huvudsak förbisett predationstryck.

För dem som intresserar sig för Sibirien i allmänhet, för Taymyr i synnerhet, och för Vadehavsfåglarnas liv och villkor på häckplatserna, eller för den moderna naturskyddsrörelsen i Ryssland, är den här boken en guldgruva! För den som inte är bra på tyska finns kortfattade engelska summaries av de flesta kapitlen.

Christian Hjort

Lista de las Aves de Bolivia

M. A. Arribas, L. Jammes & F. Sagot. A birdlist of Bolivia. Fourth revised and enlarged edition. Ca 198 sider, hft. Asociación Armonía & BirdLife International 1995. Pris £ 17,50.

Checkliste i lommebogsformat över de 1358 fuglearter, der er registreret i Bolivia, udarbejdet af BirdLife's partner i landet. Arterne er opført i systematisk rækkefølge med videnskabeligt, engelsk samt evt. spansk og indiansk navn, og for hver gives koder for status, eventuel trækforekomst, foretrukken habitat, højdeudbredelse samt de af landets delstater, hvor arten er registreret. Desuden angives forekomsten i fem af Bolivias vigtigste nationalparker, der alle er oplagte mål for besøgende fugleinteresserede. Ud for hver art er der afsat plads til personlige notater. Listen indledes med en grundig indføring i det anvendte kodesystem på spansk og engelsk, og to små kort over Bolivia viser delstaterne og de vigtigste habitatzoner. Bagest findes et omfattende index over latinske og engelske navne, incl. synonymer, samt en liste med nyttige adresser i Bolivia.

Nicholas Moray Williams

Også modtaget:**Ornithologische Bibliographie**

Rüdiger Holz. DDR 1949-1990. 425 sider, hft. Halberstadt 1994. Pris DM 40.

14821 titler inddelt alfabetisk efter forfatter, latinsk navn og emne. Kan bestilles på Museum Heineanum, Domplatz 27, Halberstadt, Tyskland.

Bibliographie d'Ornithologie Francaise 1966-1980

Yves Müller. Bind 2. 407 sider, indb. Service du Patrimoine Naturel, Museum National d'Histoire Naturelle, 57 rue Cuvier, 75231 Paris cedex 05. Pris 290 FRF.

6660 titler inddelt alfabetisk efter forfatter, kilde, område, art (fransk navn) og hovedtema; afsluttes med udbredelseskort. Bind 1 dækkede 1945-1965. Bestilles hos Universal Book Service, Dr W. Backuys, P. O. Box 321, 2300 AH Leiden, Holland (Fax 00 31 71 517 1856).